

Миомир Дашић, О ИСТОРИЈИ – МЕТОДОЛОШКИ ОГЛЕДИ,
ЦАНУ 2019.

Ново дјело академика Миомира Дашића „О историји - методолошки огледи“ изашло је из штампе у издању Црногорске академије наука и умјетности у Подгорици. Дјело на 538 страна доноси радове подијелене у двије групе: Методолошке расправе и Историографски огледи.

У првом поглављу налазе се текстови: „Историографија и историјска наука. Логиком до истине“, „Проблем синтезе у историјској науци“, „Историјске чињенице и дневна политика. „Рјешења има, недостаје концепт“, „Историја није малољетница“, „Историја и остале друштвене науке“, „Историјска хронологија и системи рачунања времена“, „Историјски извори и њихово коришћење у историјској науци“, „Аутобиографски списи и њихов изворни значај за проучавање историје“, „О недостатку историјске научне критике у нас“, „О развоју и проблемима историјске науке у Црној Гори“, „О историјској науци у Црној Гори и раду Савеза историчара СРЈ“, „Историја – историчарима“.

Други дио доноси текстове: „Потребан је научно модернији методолошки приступ проучавању Црне Горе“, „Периодизације историје Гор-

њег Полимља у Старом и Средњем вијеку“, „Проблеми и специфичности историографске обраде прошлости сјеверне Црне Горе“, „Педесет година Историјских записа (1927-1977)“, „Библиографија југословенског Историјског часописа 1935-1997. Темељан извор за историју Југославије“, „Сарадња Друштва историчара Црне Горе и Савеза историчара Југославије са историчарима СССР и Русије у другој половини 20. вијека“, „Димитрије Димо Вујовић - Историчар црногорско-француских односа и Црне Горе и Француске у Првом свјетском рату“, „Сјећање на проф. др Ренеа Ловренчића, истакнутог хрватског и југословенског историчара, активног сарадника у Савезу историчара Југославије“, као и текст „Агресија НАТО-пакта на СР Југославију не рјешава албанско „демократско питање“.

„У овом зборнику одабрани су радови чији су предмет питања историјске методологије. Проблематиком и саопштеним ставовима нијесу изгубили на значају, објављивање је оправдано због сличности научних и друштвених околности у којима научници раде или се изводи настава историје у Црној Гори. На тај начин науч-

ник послје више година поново даје научној заједници на увид своје радове, провјерава трајање и одрживост раније изречених научних судова и закључака, поузданост тумачења, примијењених хипотеза, теорија и концепата објашњења прошлости у датим друштвеним околностима“, биљежи у резимеу аутор Дашић.

На основу свог вишедеценијског како научног тако и педагошког искуства и дјелатности, као и значајне друштвене ангажованости на бројним одговорним функцијама, академик Миомир Дашић синтетиче бројне проблеме методологије и теоријских и практичних уопштавања у области историографије. Радови у овом обимном зборнику су разврстани у проблемски повезане групе. Прву групу чине они текстови који се односе на историјску науку у савременим условима, искушења која историчарима намеће владајућа друштвена свијест и идеологија. У том погледу, овај зборник свједочи да је аутор Миомир Дашић остао доследно при својим ранијим исказима јер је промишљено и објективно формулисао своје ставове још прије неколико деценија. Тако да није по потреби мијењао своје ставове, начела, идеологије „како вјетар дува“, што је одлика која, нажалост, краси многе црногорске историчаре.

Оставши доследан свом првобитном исказу, без накнадних дописивања и преправљања. Актуелност ових критичких текстова и данас је евидентна, због чињенице да у већини држава насталим из некадашње југословенске федерације – постоји тенденција тзв. историјског инжењеринга. Односно, ненаучног сагледавања и презентовања историје у корист тренутне политике, идеологије или скре-

тања пажње јавности са битнијих економских и социјалних на историјске теме, догађаје и личности. Како аутор истиче: „истрајава се на преферирању историјских кретања на митовима, при чему је утицај страначких идеологија и политике на науку и наставу историје све видљивији“. Фрапантно је, истиче аутор, што се и „поједини историчари од заната труде да прилагодје и накалеме неке чињенице о историјским збивањима из далеке прошлости – на савремене прилике“. Историјска наука се према сваком извору односи критички. Методом критике извора најпажљивије се утврђује оригиналност, аутентичност и његова вјеродостојност. Синтеза је завршни поступак проучавања неке историјске појаве, догађаја, личности. Током научног истраживања, анализа и синтеза се међусобно преплићу.

Академик Дашић представља једног од највећих и највреднијих живих историчара на некадашњем југословенском простору. Од 1954. до 1962. године био је професор гимназије у Беранама, а потом њен директор (1962–1972). Од октобра 1972. године радио је као руководилац Сектора за културу и науку у Републичком заводу за међународну научну, културну и техничку сарадњу Црне Горе у Подгорици и истовремено био професор на Педагошкој академији у Никшићу. На Филозофском факултету у Никшићу биран је за ванредног (1981) и редовног професора (1985) за предмете Историја југословенских народа у новом вијеку и Увод у историју са основама помоћних историјских наука. Као универзитетски професор држао је предавања, по позиву, у готово свим већим универзитетским центрима у СФРЈ, а у иностранству на историјским фа-

култетима и катедрама универзитета у Москви, Кијеву, Утрехту, Кракову и др. Боравио је на стручним и научним усавршавањима у СССР, Француској, Пољској, Холандији, Чехословачкој, Украјини. Са научним саопштењима наступао је на међународним научним скуповима у Москви, Бечу, Анкари, Барију, Београду, Љубљани, Марибору, Загребу, Транију, Софији, Прагу, Подгорици, Бањалуци, Скопљу и др. Предмет његовог научног интересовања креће се од завичајне, националне, до балканске и опште историје, као и методологије историјске науке. Под његовим менторством израђено је више магистарских радова и докторских дисертација.

Одржао је више од 130 јавних предавања на конгресима, симпозијумима, научним скуповима, округлим столовима и семинарима за професоре историје. У току шест деценија стручног и научног рада објавио је дванаест књига, око 270 студија, расправа, чланака, историјских есеја, око 420 критичких осврта, рецензија, полемика и разних других стручних и публицистичких текстова. Аутор је 130 научних и стручних реферата и саопштења. Библиографија његових радова има 830 јединица. За стручни и педагошки рад одликован је Орденом Републике Југославије, добитник је и више других друштвених признања – награда, диплома, плакета и похвала. Обављао је дужност председника Друштва историчара Црне Горе (1974–1979) и председника Савеза историчара Југославије (1985–1989; 1994–1999), члана научних и наставно-научних вијећа факултета и института, члана савјета републичких и савезних институција у области науке и културе; био је посланик у Скупштини

Републике Црне Горе (1963–1969), члан Републичке конференције ССРН Југославије (1967–1973) и Савезне конференције СРН (1985–1991), члан Југословенског форума за људска права, члан Савезне комисије за истину и помирење. Био је председник Удружења универзитетских наставника и других научних радника Црне Горе (1983–1990) и члан Предсједништва Савеза универзитетских наставника и других научних радника Југославије (1983–1990). Био је члан редакција или уредник више часописа (Токови, Историјски записи, Овдје, Југословенски историјски часопис), *Bulletin scientifique*, *Настава историје*), уредник посебних едиција, зборника радова и других публикација. Од 1996. године био је председник Уређивачког одбора Енциклопедије Црне Горе до престанка рада на овом пројекту. Обављао је дужности уредника у више публикација ЦАНУ – Гласника Одјељења друштвених наука, зборника радова, монографија и других посебних издања. Објављене књиге: Ослободилачки покрет у Доњим Васојевићима 1861. и 1862. и његов одјек у Санцаку (1982); Васојевићи од помена до 1860. године (1986); Увод у историју са основама помоћних историјских наука (1988); Васојевићи у устанцима 1860–1878. године (1992); Карађорђевићи из Васојевића (1996); Огледи из историје Црне Горе (Студије о догађајима од 18. вијека до 1918) (2000); Незаобилазно у историографији Црне Горе (прилози науци) (2003); Шекулар и Шекуларци од помена до 1941 (2006); Ровца код Берана (2008); О историчарима ЦАНУ (2011); Спорена у историографији. О врлинама и манама „учитељице живота“ (Подгорица – Бијело Поље, 2014).

О Дашићевом раду објављене су књиге: Биобиблиографија академика Миомира Дашића (2007); Дјело академика Миомира Дашића у огледалу стручне и научне критике (2008) и округли сто Дјело академика Миомира Дашића у огледалу стручне и научне критике – Бијело Поље (2010).

Президијум Руске академије природних и друштвених наука изабрао га је за свог иностраног члана 5. јуна 1998. године. За успјешну сарадњу у области историографије и културе Југославије и Русије, Руска академија природних и друштвених наука одликовала га је медаљом те академије за развитак културе и умјетности. У знак признања за успјешну сарадњу са Краковским универзитетом и Високом педагошком школом у Кракову, одликован је медаљом Универзитета у Кракову. Академик Миомир Дашић, припада плејади наистакнутијих црногорских историчара, то је личност која је дала немјерљив допринос развоју модерне науке у нас. Са „бријега јесени“ животног стваралаштва и дружења са књигом и пером, уважени професор и ака-

демик Миомир Дашић је научној јавности до сада презентовао веома драгоцјен и обиман научни опус као плод озбиљног и студиозног бављења историјском науком, догађајима, процесима, појавама, личностима и институцијама са наших простора. Као упоран истраживач наше прошлости, поборник доследног и бескомпромисног трагања за научном истином, проширујући херуистички истраживачко проучавање и промишљање прошлости простора Црне Горе, нарочито дубљим проучавањем простора и историје Васојевића и Шекулара, дајући тиме немјерљив прилог црногорској историографији и етнокултури. Професор Дашић је улазећи у студиозно и темељно објашњавање историјских појава, појединих специфичности друштва Црне Горе, нарочито племенског и његових установа, избјегавао замке идеологија и актуелне политике, што на крају доводи до закључка да се обимни научни опус академика Дашића и његови истраживачки резултати могу и даље критички вредновати, јер су успјешно прошли суд времена.

Др Раденко Шћекић